
COLLECTIE VAN DE DIGITALE BIBLIOTHEEK

Onderzoeksartikel

Laatst bijgewerkt: 28 juli 2022

In de collectie van de online Bibliotheek zijn ruim 35 duizend e-books te vinden. Deze collectie groeit nog steeds gestaag. Het grootste deel van de collectie is fictie voor volwassenen. Ook komen er steeds meer luisterboeken beschikbaar. Dankzij het one copy multiple users-systeem kan één digitale titel door meerdere bibliotheekleden tegelijk worden gelezen. Ook het convenant e-lending draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid van de online Bibliotheek.

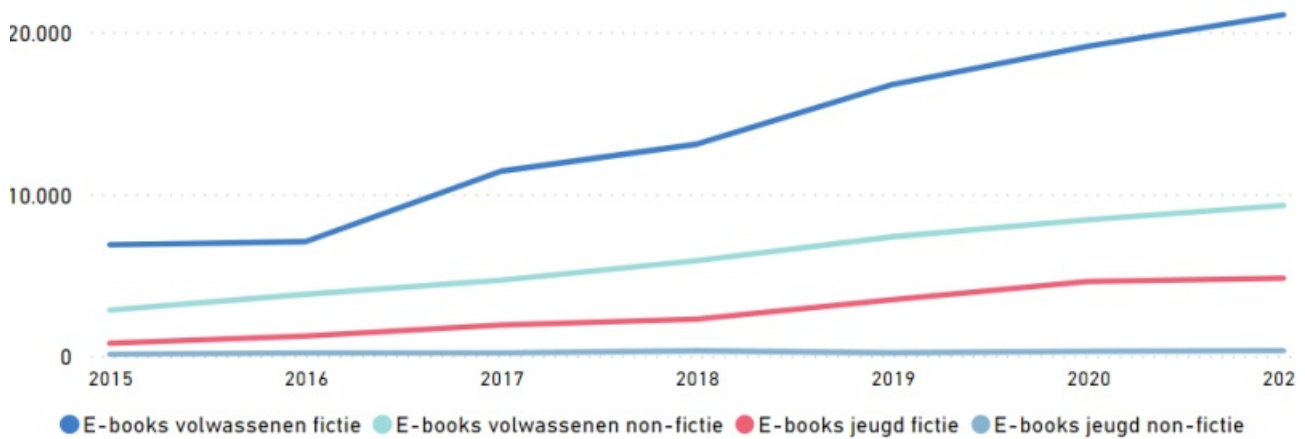
Wat is de landelijke digitale openbare bibliotheek?

De landelijke digitale openbare bibliotheek, ofwel de [online Bibliotheek](#), biedt bibliotheekleden toegang tot e-books, luisterboeken en cursussen. Daarnaast zijn de afgelopen jaren via de online Bibliotheek diverse campagnes rondom Zomerlezen georganiseerd, zoals de VakantieBieb en Boek 'n Trip. Deze campagnes worden ingezet om kinderen en jongeren te stimuleren door te lezen in de vakantie en hun leesvaardigheid op peil te houden.

Digitale boekencollectie groeit

De e-bookcollectie groeit gestaag: van circa 10 duizend e-books in 2015 tot ruim 35 duizend in 2021. Het merendeel van deze collectie bestaat uit e-books voor volwassenen (85%): ruim 30 duizend titels. Het aanbod in de categorie fictie is groter dan non-fictie, zowel voor volwassenen (94%) als voor jeugd (69%) (Van de Burgt & Klaren, 2022; CBS, 2022a). Deze cijfers staan haaks op de ontwikkeling van de fysieke collectie: deze nam over de jaren juist in grootte af. Het aandeel jeugd en volwassenen is daar bovendien ongeveer gelijk (Van de Burgt & Klaren, 2022; CBS, 2022b).

Aantal e-books in de collectie van de online Bibliotheek, 2015-2021

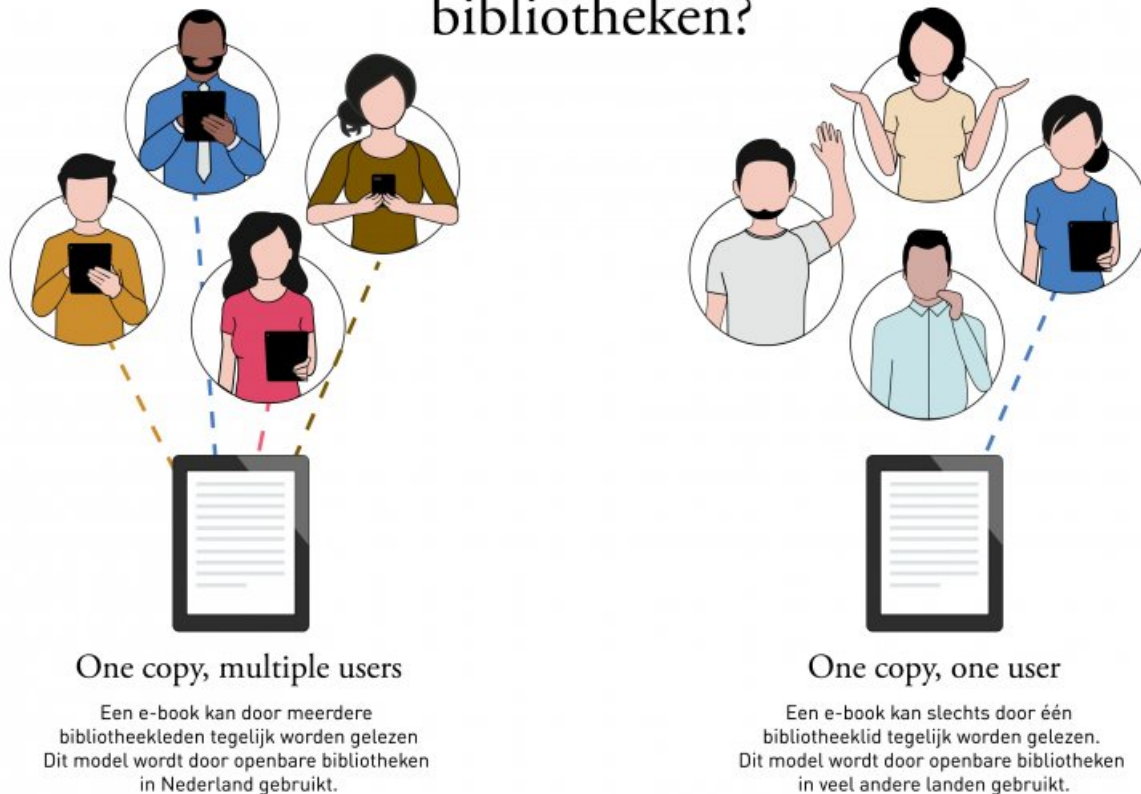

Bron: Van de Burgt & Klaren, 2022.

Succes dankzij one copy multiple users-systeem

De Nederlandse digitale openbare bibliotheek werkt volgens het systeem van *one copy multiple users*, waarbij een ingekochte digitale titel tegelijkertijd door meerdere bibliotheekleden kan worden gelezen. Deze functionaliteit is cruciaal voor de gebruiksvriendelijkheid en draagt sterk bij aan het succes van de Nederlandse digitale bibliotheek. Veel Europese landen werken juist met een systeem van *one copy one user*, waarbij een ingekochte digitale titel slechts door één bibliotheeklid tegelijk kan worden gebruikt. Dat geeft een beperkte gebruikswaarde.

Welke digitale uitleensystemen gebruiken bibliotheken?

Groei collectie door betere afspraken

In het convenant e-lending is in 2018 vastgelegd dat Nederlandstalige e-books van Nederlandse uitgevers zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk binnen een jaar beschikbaar moeten zijn voor bibliotheekleden. Door deze afspraak zijn er meer actuele titels voor zowel jeugd als volwassenen beschikbaar gekomen. De opbrengsten worden gelijk verdeeld tussen de uitgevers en de auteurs, vertalers en beeldmakers.

Wie zitten er achter het convenant e-lending?

De afspraken uit het convenant e-lending gelden vanaf 1 januari 2019 en zijn gemaakt tussen zeven partijen uit de boekenbranche: het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), de KB, de Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB), de Groep Algemene Uitgevers (GAU), de Auteursbond, de Stichting Lira en de Stichting Pictoright.

Bron: Van de Burgt & Klaren, 2022.

Meer luisterboeken beschikbaar

Naast e-books worden via de online Bibliotheek ook steeds meer luisterboeken aangeboden. Het aantal titels is toegenomen van ruim 2 duizend in 2018 tot bijna 8 duizend luisterboeken in 2021. Ook in de luisterboekencollectie is het aanbod fictie groter dan non-fictie, zowel voor volwassenen (bijna 4 duizend titels) als voor jeugd (ruim duizend). Daarnaast is in 2021 in het kader van Leven Lang Ontwikkelen gestart met een nieuw aanbod van online cursussen. De 187 cursussen van aanbieders Soofos en GoodHabit waren in 2021 gratis toegankelijk voor bibliotheekleden via de online Bibliotheek (Van de Burgt & Klaren, 2022; CBS, 2022a).

Licenties digitale bibliotheek 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021

E-books	10.611	12.299	18.222	21.583	28.345	32.491	35.550
Luisterboeken	-	750	1.212	2.210	3.497	4.557	7.849
Zomerlezen *	66	60	66	62	52	77	•
ThuisBieb	-	-	-	-	-	102	-
Cursussen	-	32	42	48	-	-	187

Bron: Van de Burgt & Klaren, 2022; CBS, 2022a.

Wat is Zomerlezen?

De landelijke digitale openbare bibliotheek, ofwel de online Bibliotheek, biedt bibliotheekleden toegang tot e-books, luisterboeken en cursussen. Daarnaast zijn de afgelopen jaren via de online

Bibliotheek diverse campagnes rondom Zomerlezen georganiseerd, zoals de VakantieBieb en Boek 'n Trip. Deze campagnes worden ingezet om kinderen en jongeren te stimuleren door te lezen in de vakantie en hun leesvaardigheid op peil te houden.

De VakantieBieb was een gratis app met e-books en luisterboeken voor het hele gezin. De app werd van 2015 tot en met 2020 jaarlijks ingezet in de zomermaanden. Met Boek 'n Trip hadden kinderen en jongeren in 2021 van 1 juli tot en met 31 augustus gratis toegang tot de online Bibliotheek-app. Deze actie was voor leden én niet-leden in de leeftijd van 0 tot 18 jaar, waarbij de focus lag op 12- tot 18-jarigen en jeugd die nog geen lid was van de bibliotheek.

Veel variatie, weinig nieuwe titels

Gebruikers van de online Bibliotheek zijn over het algemeen tevreden: zowel het gebruik van e-books als het gebruik van luisterboeken wordt gemiddeld met een 7,7 gewaardeerd. De helft van de e-bookleners is (zeer) tevreden met de variatie in titels en de aantrekkelijkheid van de titels in de e-bookcollectie. Grootste verbeterpunt is de actualiteit van de collectie: bijna één op de vijf leners is ontevreden, met name omdat het aanbod niet recent genoeg is. De gebruikers willen vooral graag meer titels zien in de genres thriller & spanning en literatuur & klassiekers (De Bruijn, 2021).

Bronnen

- Bruijn, S. de (2021). *Bezoekers van online Bibliotheek geven hun mening. Klanttevredenheidsonderzoek naar de website en de online bibliotheek app*. Amsterdam: MWM2, in opdracht van KB.
- Burgt, A. van de & Klaren, M. (2022). *Bibliotheekstatistiek 2021*. Den Haag: KB.
- Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) (2022a). *Landelijke digitale openbare bibliotheek: gebruik, accounts en licenties*.
- Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), StatLine (2022b). *Openbare bibliotheken: leden, collectie, uitleningen vanaf 1900*.